

CÀPSULA: LA PARTICIPACIÓ EN ELS CENTRES DE PROTECCIÓ A LA INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA

DIA I HORA: Dijous, 16 de febrer, a les 18.00h

ESPAI: Plataforma virtual del CEESC

PONENT:

- **Silvia Parra Palau**, educadora social i col·legiada 10377, integradora social amb un postgrau en Acolliment Residencial en Centres de Protecció a la Infància i Adolescència.

CONDUEIX L'ACTIVITAT:

- **Pep Guasch**, tècnic de participació, universitats i projectes del CEESC.

RELATORA: Laura Moreno

Sovint es tendeixen a posar el focus d'actuació en la protecció i no en la participació dels i les joves sota una mirada de vulnerabilitat i cura. Això desencadena una relació asimètrica entre professionals i els infants i adolescents, ja que les actuacions que es duen a terme sovint s'allunyen de fomentar el seu empoderament, autonomia i desenvolupament personal. La investigació de la Sílvia té el propòsit de conèixer els processos participatius que es duen a terme dins d'un CRAE - entenent la participació com un dret fonamental per l'emancipació personal-, i proposar noves perspectives i reflexions pels i les professionals que treballen en aquest àmbit.

IDEES CLAU:

infants, adolescents, vulnerabilitat, autonomia, empoderament, processos participatius

CITES DELS PONENTS A DESTACAR:

- “Ha d’haver-hi un canvi de mirada cap a l’infant com a subjecte de dret. On no projectem a l’infant com a dèbil, inferior, incomplet, dependent, sinó com un ciutadà actiu que pot defensar els seus drets. El canvi passa per no veure’ls com un objecte d’intervenció i que se’ls reconegui com a subjectes de drets civils i socials.” *Silvia Parra.*
- “Hem de tenir una autoritat tècnica, un acompanyament però no un autoritarisme. Hem de fer canvis, de com mirem als nens i de com ens mirem a nosaltres, com a persones que els acompanyem”. *Mariona*

REFLEXIONS DELS PARTICIPANTS:

La Càpsula va començar amb la presentació de la recerca de la Sílvia Parra. L'ordre que es va seguir va ser el següent: justificació, objectius, marc de referència, metodologia, resultats, conclusions, aportacions i propostes de millora, fent especial èmfasi en els dos últims punts. Aquesta recerca va sorgir d'una anterior que és el llegat de les vivències en els CRAE.

Quin paper juga la participació en el sistema de protecció? Què ens pot aportar? Quins en són els beneficis? Quins aspectes podem millorar amb la participació des de la pràctica educativa? Són compatibles participació i paternalisme? Diferents preguntes que s'han intentat respondre en aquesta investigació.

L'objectiu de la recerca era caracteritzar la participació dels infants i adolescents en els CRAE, és a dir, descriure'n quina és la realitat. Els objectius específics són conèixer la percepció que tenen els diferents experts, educadors i educadores i els joves extutelats sobre la participació en els CRAE i identificar propostes de millora per tal de fomentar la participació en els CRAE. El marc de referència es troba en tres pilars: marc legal, marc administratiu i marc de posicionament.

Què entenem per participació? És el mitjà per al desenvolupament personal, social, educatiu i polític dels infants i adolescents que viuen en centres de protecció. Per tant, considerem que la participació és quelcom més que un dret. És un concepte multidimensional. En Jaume Trilla i l'Anna Novellas divideixen la participació en quatre tipus segons el grau. El primer nivell és la simple, on els participants són espectadors, són consumidors de la nostra proposta. La constructiva és un pas més, hi intervenen mitjançant la paraula. La projectiva és el tercer estadi, els infants es converteixen en agents actius, no només opinen sinó que es passa a l'acció. Finalment, la metaparticipació és l'últim estadi, els mateixos infants demanen, exigeixen i generen nous espais i mecanismes de participació.

La metodologia que es va fer servir va tenir un enfocament interpretatiu, un mètode mixt i una mirada holística, participativa, reflexiva, flexible, heterogènia, social i crítica i amb una avaluació de procés i de resultats. La recerca es va fer a partir de qüestionaris a joves extutelats (més de dos anys al centre, no haver passat més de 10 anys al centre i tenir més de 18 anys) i educadores socials (tenir la diplomatura i haver treballat mínim un any en el CRAE). L'anàlisi de resultats es divideix en dues grans dimensions: característiques de la participació en els CRAE i les recomanacions per al foment de la participació.

Se'ls va preguntar quin tipus de participació hi havia en els centres, el rol de les accions i les activitats, quins eren els àmbits en els quals ells podrien participar, en la implementació de les accions. Va haver-hi tant canals de participació individuals com grupals. 5 de 22 centres enquestats utilitzen l'assemblea; 7 de 22 utilitzen l'espai tutorial, 6 de 22 utilitzen un objecte, 5 de 22 opinen que la mateixa dinàmica del quotidià genera espais de participació, i 2 de 22 tenen un òrgan de

participació: Consell d'infants i Equip de Participació i Col·laboració de la Llar.

Recomanacions per al foment de la participació: garantir el dret a participar i implementar les lleis, normatives i polítiques, avançar en el model més integral i sistèmic, construir protocols, actualitzar la figura de l'educador social, ja que són una figura clau. Una altra recomanació és la representació de l'infant on se'l reconegui com a subjecte de drets i no com a objecte de protecció i de crear òrgans.

Parra va exposar les seves conclusions i es van llençar diverses preguntes al públic:

- Creus que és possible que la "P" de participació sigui més visible que la "P" de protecció? Hi va haver 75% de vots per al SÍ i un 25% per al NO.
- T'agradaria rebre formació de la DGAIA sobre metodologies participatives? Va guanyar el SÍ amb un 98% dels vots.
- Creus que és possible aconseguir que els CRAE tinguin una participació més projectiva o metaparticipació? Un 89% creu que sí que és possible una participació més projectiva.
- Amb la formació que tens, et veus capaç de liderar accions participatives complexes? Un 71% ha respost que no s'hi veu capaç.
- Creus que actualment mirem l'infant com a subjecte de drets i no com a subjecte de protecció? Un 31% han respost que sí.
- Creus que l'infant podria participar en tots els aspectes de la seva vida? Un 83% va respondre que sí.
- Els infants estan representats en la presa de decisions de la teva institució/entitat? Un 59% creuen que sí que estan representats en aquesta presa de decisions.

Van sorgir diverses propostes de millora:

- a. valorar i analitzar quins aspectes hi ha dins la protecció que dificulten la gestió de la participació;
- b. recordar que la LDOIA es compleixi, ja que és cosa de tots i totes;
- c. establir els instruments tècnics necessaris per garantir la seva eficàcia real i efectiva;
- d. impartir formació continuada en els equips dels diferents CRAE;
- e. generar espais per poder repensar i analitzar la participació;
- f. materialitzar les lleis a la pràctica;
- g. generar espais que possibilitin noves pràctiques participatives;
- h. acompanyar els infants i adolescents perquè siguin capaços de demanar, exigir i generar nous espais i mecanismes de participació;

- i. exigir formació sobre metodologies participatives dins del grau d'educació social;
- j. acompanyar els educadors socials perquè puguin fer un treball individual retrospectiu;
- k. analitzar el posicionament de l'educador social davant de processos participatius;
- l. repensar quina mirada tenim de l'infant i les seves capacitats;
- m. adoptar consciència que els infants i adolescents, com a col·lectiu social, formen part activa de la societat amb drets i deures;
- n. proposar materials per avaluar el grau de participació que l'infant té en les diferents àrees;
- o. fer protocols que garanteixin la participació dels infants i adolescents en el PEC, el PEI i l'ITSE.
- p. fomentar la participació dels infants i adolescents en els espais de presa de decisions,
- q. i, per últim, elaborar un protocol per tal que estructurï la participació en els òrgans de presa de decisions.

Una participant intervé dient que s'hauria d'acotar una mica més en l'abast i incidència que pot tenir la participació.

La Sílvia Parra va finalitzar amb l'enumeració d'algunes recomanacions:

- Ha d'haver-hi un canvi de mirada cap a l'infant com a subjecte de dret.
- Pujar o baixar un esglaió més pel que fa a l'ètica de l'educador social. L'educador haurà de perdre la por a compartir responsabilitats.
- Dibuixar noves pràctiques participatives i cal formar-se en metodologies participatives.
- Caminar cap a un model antipaternalista.

CONCLUSIONS:

- La “P” de participació, que apunta LDOIA (14/2010), s’ha de fer més visible tant en el pla estratègic de la DGAIA com a la pràctica educativa del centre, ja que interpretem que continua tenint més força la “P” de protecció. Matisar les diferències entre *participació* i *protecció* per tal que el concepte de protecció no obstaculitzi la implementació de la participació.
- La DGAIA té la responsabilitat de sensibilitzar amb metodologies participatives els diferents equips que treballen en CRAE.
- Les formes de participació actuals en els CRAE són d’un nivell simple i consultiu, hem d’aconseguir i desenvolupar participació més projectives o de metaparticipació.
- La formació del grau d’Educació Social no és suficient per exercir metodologies participatives de qualitat.
- Els educadors i educadores socials necessiten fer un canvi de rol i d’actitud per tal de poder acompanyar processos participatius. La mirada que tenim de l’infant ha de ser com a subjecte de drets i no com a objecte de protecció.
- L’infant ha de participar en tots els aspectes de la seva vida.
- Els infants i adolescents han d’estar representats en la presa de decisions de la institució de la qual pertanyen.

PER SABER-NE MÉS...

- [La participació en els centres de protecció a la infància i l’adolescència](#)
- [Presentació de la Sílvia Parra durant la Càpsula](#)
- [Vídeo de la Càpsula](#)

COL·LEGI D'EDUCADORES I EDUCADORS SOCIALS DE CATALUNYA

Febrer 2023

Barcelona	Girona	Lleida	Camp de Tarragona	Terres de l'Ebre
Aragó, 141-143, 4a	Ibèria, 4	Rambla Ferran, 32	Pau Claris, 2	Ramon Berenguer IV, 11
08015 Barcelona	17005 Girona	25007 Lleida	43005 Tarragona	43500 Tortosa
934 521 008	972 249 276	973 289 434	977 104 081	935 183 054
ceesc@ceesc.cat	girona@ceesc.cat	lleida@ceesc.cat	tarragona@ceesc.cat	terresdelebre@ceesc.cat

www.ceesc.cat

